

Słowo wstępne

Związki teologii i zdrowia we współczesnej perspektywie wydają się oczywiste. Spory i dyskusje prowadzone w rozmaitych mediach oraz obecne w przestrzeni publicznej stanowią doskonałe świadectwo powyższej tezy. Ścierają się w nich zarówno specjaliści z takich dziedzin, jak medycyna, etyka lub teologia, jak i przedstawiciele poszczególnych wyznań. Podstawowym przedmiotem kontrowersji jest życie ludzkie, a przede wszystkim rozumienie jego granic. W ramach prowadzonych sporów ze szczególną uwagą rozważa się początek i koniec egzystencji oraz wszelkie towarzyszące im okoliczności, w tym jakość życia oraz społeczne i finansowe uwarunkowania służby zdrowia. Za przykład mogą służyć dyskusje wokół zapłodnienia *in vitro* oraz eutanazji, w których kwestie medyczne wspierane są argumentacją o charakterze teologicznym. Teologia i medycyna są jednak od wieków związane ze sobą w daleko bardziej skomplikowany sposób. Ich specyfika i złożoność stanowi doskonały materiał dla badań interdyscyplinarnych. Poniższy tom, zatytułowany *Teologiczne perspektywy zdrowia i choroby*, odzwierciedla taki stan rzeczy.

Janusz Kucharczyk podejmuje problematykę zdrowia i choroby w dwojakiej perspektywie, przekazanej w Nowym Testamencie oraz w greckiej tradycji kulturowej. Artykuł Wojciecha Kowalewskiego poświęcony jest przeżywaniu choroby z duszpasterskiego punktu widzenia. Dla autora ważne jest w tej perspektywie ujmowanie człowieka w jego psychofizycznej i duchowej całości. Tylko wówczas bowiem możliwe jest właściwe odniesienie do chorego i udzielenie mu odpowiedniej pomocy.

Piotr Grabowiec przedstawia poglądy przedstawicieli eugeniki w kontekście północnoamerykańskiej teologii politycznej. Szczegółowo omawia używanie teologii dla potrzeb budowania społeczeństwa, jak też zastanawia się nad zagadnie-

niem początków życia. Czyni to na przykładach poglądów, które dzisiaj mogą uchodzić za mocno kontrowersyjne, jak przywoływane związki eugeniki z teoriami rasowymi.

Jedną z osi duchowości pentekostalnej, czyli uzdrowieniami i ich społeczno-eklezyjalną funkcją zajmuje się Grzegorz Wiktorowski. Autor oprowadza zarówno po złożonym świecie biblijnych i teologicznych znaczeń z perspektywy badacza antropologii medycyny i antropologii wiedzy. Blok prac poświęconych zdrowiu i chorobie zamyka artykuł Radosława Łazarza o zależnościach między luteranśkim rozumieniem Sakramentu Ołtarza a postrzeganiem krwi w renesansowych koncepcjach medycznych. Autor prezentuje kilka pieśni eucharystycznych i pasyjnych, a także przybliży tło kulturowe, w jakim pierwotnie funkcjonowały.

Studia zgrupowane w drugim bloku dotyczą biblistyki i eklezjologii. Sebastian Smolarz dokonuje analizy jednego z najbardziej kontrowersyjnych zapisów biblijnych: przekazu odnoszącego się do tajemniczych „mocarzy”. Autor przedstawia opowieść o związkach między aniołami i ludźmi. Rozprawia się przy tym ze stereotypowym przekonaniem, zgodnie z którym fragment ten dotyczy związków między aniołami i ludźmi. Na bogatym tle odwołań do prac egzegetycznych i filologicznych oddaje pasjonującą opowieść o upadku człowieka. Tematykę nowotestamentową reprezentuje artykuł Piotra Lorka o problemie czasowości piekła. Materiałem bazowym są dla autora Ewangelie synoptyczne. Analizując ich treść, przedstawia on złożony proces tworzenia ewangelicznych przekazów dotyczących piekła. Zauważa równocześnie rozbieżność dotyczącą rozumienia czasu podlegania mękom piekielnym.

W kolejnym artykule Pavel Procházka opisuje sytuację ewangelikalnego szkolnictwa wyższego w Słowacji w okresie pokomunistycznym. Przekazuje złożoność problematyki odnośnie do kraju, który ze względu na dominujący katolicyzm wydaje się podobny Polsce. Różnice są jednak znacznie poważniejsze. Z jednej strony kształtują je m.in. odmienne uwarunkowania historyczne, jak państwowość powstała dopiero od 1993 roku i silniejsze doświadczenie komunistycznej opresji, z drugiej zaś większe niż w Polsce zróżnicowanie wyznaniowe połączone z poczuciem tożsamości etnicznej. Na tym tle sytuacja chrześcijaństwa ewangelikalnego jest szczególnym przykładem tworzenia nowej jakości w słowackim życiu religijnym i społecznym.

Karol Hałambiec analizuje w swoim tekście znaczenie biblijnego pojęcia *apostolos*, odnosząc je do funkcjonowania Kościoła w XXI wieku. Autor dochodzi do wniosku, że zakres tego pojęcia należy postrzegać jako szerszy niż odnoszący się jedynie do kolegium Dwunastu. Służba apostołska, która wiązałyby się głównie

z procesem zakładania nowych Kościołów oraz troską o ich wzrost duchowy stanowi w rozumieniu Hałambca ważny element funkcjonowania Kościoła w dzisiejszych czasach.

Tom zamyka tekst Wojciecha Szczerby, który stanowi omówienie i polemikę z książką Henryka Pietrasa poświęconą soborowi w Nicei bityńskiej. Poddając się urokowi opowieści o soborze i powstawaniu trynitarnego nicejskiego wyznania wiary, Autor wskazuje na potrzebę dalszych pogłębionych studiów listów posynodalnych i późniejszej historii tradycji nicejskiej.

Oddając w ręce Czytelników niniejszy tom, liczymy, że będzie on interesującą pozycją zarówno dla specjalistów, jak i dla niespecjalistów, dla których teematyka teologiczna stanowi coś więcej niż tylko dyscyplinę naukową. Mamy nadzieję, że prace zawarte w niniejszym tomie staną się intelektualną pożywką dla wszystkich, którzy teologię postrzegają nie tylko jako naukę o Bogu *per se*. Teologia w świecie może bowiem obejmować namysł nad granicznymi warunkami życia, własnym zdrowiem lub chorobą i powstałym wskutek niej cierpieniem.

Sławomir Torbus
Radosław Łazarz

